СЕМАНТИКА ПРОСТИХ ГЕОМЕТРИЧНИХ ФІГУР В АРХІТЕКТУРІ

Мусієнко Д.Ю.
Науковий Керівник - ***Броннікова С.С., канд. архіт., ассистент***

Спектр взаємозв'язків різних видів мистецтва, в тому числі архітектури, з соціальним середовищем проявляється в людській культурі, починаючи з її неолітичного розквіту, в масштабах майже всієї земної кулі. До сих пір енергетичний, емоційний, ідейний і художній потенціал стародавніх творів мистецтва має властивість революціонізувати нашу цивілізацію.

Архітектура як частина суспільного середовища будь-якого часового періоду, має свою семантику. Семантика є однією з складових архітектурної семіотики і відповідає за смислову сторону архітектури. Семантика архітектури передає основні смислові структури суспільної свідомості. Семантика архітектури - це знакові психічні освіти, втілені в конкретних формах, завдяки яким здійснюється впізнання, ідентифікація, розрізнення, орієнтація життєво важливих смислів людської діяльності.

Геометрія є основою архітектури та бере активну участь у формуванні її мови. Прості геометричні фігури (архетипи) спочатку несли смислове навантаження. Древня людина за допомогою знаків висловлював своє уявлення про навколишній світ. У таких композиціях часто зустрічаються зображення геометричних фігур символів: коласонця, квадрата-землі, трикутників-гір (або лісу); спіралі, що виражає ідеї нескінченності буття, постійного розвитку або вічного руху.

Кожна культова система створювала власні парадигми, що визначають семантику геометричних фігур. Також варто відзначити, що кожна культура інтерпретувала той чи інший знак (фігуру) по своєму. Розглянемо значення основних фігур.

Коло завжди був універсальним символом. Він не має початку і кінця. Тому в багатьох традиціях коло уособлювало Космос, всесвітній простір. Його основна функція – символічно зображати небесні тіла. У християнському культі коло був пов'язаний з уявленнями про світ і нескінченність.

Квадрат зустрічається в орнаментальних композиціях більшості древніх культур. Квадрат символізував собою основи світобудови, чотири сторони світу. Також квадрат був пов'язаний з землею, родючістю. Наприклад, у греко-римській традиції він був символом Афродіти (жіночої родючої сили)

Трикутник пов'язували з магічним числом три. Рівносторонній трикутник з вершиною, спрямованою вгору, в християнстві й іудаїзмі символізував вище божество. Трикутник, спрямований вершиною вниз часто пов'язували з жіночим початком.

Окремо можна згадати ордерні системи. Маючи у своїй основі «природні» прототипи, поступово вони набували все більш строгі і лаконічні геометричні форми. У стародавніх греків колона являла собою людське тіло. На це вказують не тільки фігури каріатид і атлантів, але і назви окремих елементів ордера.

До простих форм зодчі зверталися неодноразово. В якійсь мірі це було пов'язано і з утилітарною функцією архітектури. Тим не менш, вони продовжували зберігати за собою традицію несення смислового навантаження.

В сучасний час слід зазначити дві тенденції у використанні геометричних фігур при проектуванні архітектурних об'єктів. Перший напрямок продовжує розвивати тенденцію високотехнологічності і прагматичності. Це знаходить своє вираження в раціональному структуруванні фасадних площин, що дозволяє уніфікувати їх виробництво.

Другий напрямок також враховує і використовує по максимуму останні досягнення науки і техніки. Але при цьому для створення візуальних образів за основу береться жива природа (напрямок біотек). Ця тенденція також не нова. Вона лише отримала свій подальший розвиток. Відбувається ускладнення геометрії як окремих елементів, так і всієї споруди в цілому. З'являються нові види геометричних фігур, так званих фракталів. Фрактальна геометрія дозволяє створити візуальну видимість безперервного розвитку і зміни, що сприятливо для людського сприйняття.

Новизна в архітектурній формі ускладнює сприйняття, вона як би дозволяє людині включитися в процес творчості. Спадкоємність навпаки покликана полегшити сприйняття. Вона наближає архітектурний образ до людини, співвідносить з його психологічними потребами. Саме тут відбувається інтуїтивне прочитання коду, засноване на культурних традиціях.

Використання семантики геометричних фігур як певного інструменту спадкоємності для включення впізнаваних елементів в нові образи дозволяє розширити межі архітектурної творчості. Таким чином, стає можливим створення повноцінних контекстуальних форм з орієнтацією на майбутнє, при цьому не втрачаючи зв'язку з минулим.